

НАН УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ В.К. МАМУТОВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ»
(ДУ «ІСПД ІМЕНІ В.К. МАМУТОВА НАН УКРАЇНИ»)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньо-наукової програми,
член-кореспондент НАН України

 Володимир УСТИМЕНКО

СИЛАБУС

навчальної дисципліни за вибором
«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У ЕНЕРГЕТИЧНІЙ СФЕРІ»
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: **08 «Право»**
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність: **081 «Право»**
(код і назва спеціальності)

Освітньо-наукова програма: «**Право**»
(найменування освітньо-наукової програми)

Рівень вищої освіти: **третій (освітньо-науковий)**

Силабус введено в дію
в скоригованій (оновленій) редакції
01 вересня 2023 року

Попередня редакція силабусу діяла
з 01 вересня 2022 року

Київ - 2023

Скориговано, затверджено та пролонговано рішеннями відділу проблем модернізації господарського права та законодавства Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України» (далі- Інститут)
(протокол № 5 від «18» серпня 2023 р.)

Розробники:

Завідувач відділом господарсько-правових досліджень проблем економічної безпеки Інституту, кандидат юридичних наук Наталія Єремєєва

Загальна інформація про викладачів

Завідувач відділом господарсько-правових досліджень проблем економічної безпеки Інституту, кандидат юридичних наук

ЄРЕМЕЄВА Наталія Валеріївна

Напрями наукових досліджень: правове забезпечення повоєнного відновлення України на засадах циркулярної економіки та Європейського зеленого курсу; розбудова правової моделі «зеленої» енергетичної трансформації України в умовах повоєнного відновлення; правове забезпечення

економічної безпеки; правові домінанти економічної політики відбудови

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8682-1384>

Профіль вченого у Google Scholar

<https://scholar.google.ru/citations?user=thvwNaAAAAAJ&hl=en&citsig=AOScLA0cLou1MTTovf-pYgciZUdK>

Контактна інформація: eremeevanata01@gmail.com

Опис навчальної дисципліни

Тип дисципліни	Вибіркова
Види навчальної діяльності	цикл професійної підготовки
Форма навчання	денна, заочна
Рік підготовки	2
Семестр	4
Кількість кредитів ЄКТС	3
Загальна кількість годин для вивчення дисципліни	90
кількість аудиторних годин	40 (лекції – 20, семінари – 20)
кількість годин самостійної роботи здобувачів	50
Форма підсумкового контролю	диференційований залік
Мова викладання	українська

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є оволодіння здобувачами універсальних навичок дослідника, соціальних навичок, ключових компетентностей, академічної грамотності, що дозволяють продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні теоретичні та практичні проблеми у галузі права на основі єдиного комплексного уявлення про механізм функціонування різногалузевих відносин у енергетичному просторі, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Завдання: ознайомити здобувачів з загальними засадами функціонування енергетичного простору України, основними тенденціями та проблемами правового регулювання господарської діяльності у енергетичній сфері.

Перелік очікуваних результатів навчання

Soft skills

Комунікативні навички; вміння виступати публічно; навички роботи в команді; управління часом; гнучкість і адаптивність.

Інтегральна компетентність

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК02. Здатність розробляти наукові проєкти та управляти ними.

ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК04. Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іншомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.

СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.

СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.

Результати навчання

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.

РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.

РН05. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.

РН06. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.

РН07. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу й збереження даних та інформації, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи у науковій, викладацькій, правотворчій та правозастосовній діяльності.

РН08. Розробляти, реалізовувати та здійснювати управління науковими та інноваційними проєктами, які дають можливість створювати законопроєктну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з урахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів, забезпечувати реєстрацію прав інтелектуальної власності щодо наукових результатів.

РН09. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та

нормативне забезпечення, застосувати ефективні методи викладання навчальних дисциплін.

PH10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.

PH11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.

Зміст навчальної дисципліни

	Загальна кількість годин	Аудиторне навантаження		Обсяг самостійної роботи
		Лекційні заняття	Семінарські заняття	
<p>Тема 1. Поняття і структура енергетичного простору України <i>Економіко-правова сутність та структура енергетичного простору України</i> <i>Предметні межі та взаємозв'язки між елементами правового енергетичного простору.</i> <i>Напрями змістовної трансформації правового енергетичного простору України, їх передумови та тенденції. Особливості функціонування та розвитку енергетичного сектору економіки України в умовах глобалізаційних викликів та завдань повоєнного відновлення</i> <i>Пріоритетні напрями правового забезпечення «зеленої» енергетичної трансформації України з врахуванням вимог міжнародних документів, зобов'язання щодо виконання яких взяла на себе Україна, зокрема, Порядку денного сталого розвитку до 2030 р., Паризької Угоди, ЄЗК</i></p>	10	2	2	6
<p>Тема 2. Проблеми правового забезпечення функціонування енергетичних ринків в умовах нормалізації функціонування галузі з урахуванням завдань декарбонізації. <i>Теоретико-правові засади функціонування енергетичних ринків.</i> <i>Поняття та економіко-правова сутність оптового ринку електричної енергії. Генеза правового</i></p>	12	4	2	6

<p><i>регулювання ринку електричної енергії</i> <i>Правові засоби забезпечення функціонування</i> <i>оптового ринку електричної енергії.</i> <i>визначення напрямів змістовної трансформації</i> <i>правового забезпечення функціонування</i> <i>енергетичних ринків з врахуванням завдань</i> <i>реконструкції галузевої інфраструктури,</i> <i>нормалізації функціонування енергетичного</i> <i>сектору, поступового переходу до низьковуглецевої</i> <i>економіки, виконання міжнародних зобов'язань</i> <i>України, як країни – кандидата на членство ЄС</i></p>				
<p>Тема 3. Економіко-правові засади розвитку альтернативної енергетики <i>Теоретико-правові засади використання</i> <i>альтернативних джерел енергії</i> <i>Господарсько-правове стимулювання як елемент</i> <i>державної економічної політики у галузі</i> <i>відновлюваної енергетики в Україні. Розвиток</i> <i>законодавства України про «зелені» тарифи на</i> <i>електричну та теплову енергію.</i> <i>Відповідальність за порушення законодавства</i> <i>щодо виробництва енергії з використанням</i> <i>альтернативних джерел.</i></p>	12	4	2	6
<p>Тема 4. Правове забезпечення вторинного ресурсокористування в енергетиці. <i>Вторинне ресурсокористування в енергетиці як</i> <i>економіко-правова категорія.</i> <i>Особливості правового забезпечення використання</i> <i>вторинних ресурсів в енергетиці</i> <i>Поняття та особливості формування економіко-</i> <i>правового механізму вторинного</i> <i>ресурсокористування в енергетиці</i> <i>Правове забезпечення енергетичного використання</i> <i>відходів</i></p>	10	2	2	6
<p>Тема 5. Правові проблеми формування системи інвестиційно-інноваційного забезпечення декарбонізації енергетичного сектору <i>Проблеми формування економіко-правового</i> <i>механізму «зеленого» інноваційно орієнтованого</i> <i>фінансування.</i> <i>Правове забезпечення інвестиційно-інноваційної</i> <i>складової «зеленої» енергетичної трансформації</i> <i>України.</i> <i>Законодавче закріплення критеріїв пріоритетності</i> <i>спрямування інвестицій у відновлення та розвиток</i></p>	10	2	2	6

<i>енергетичного сектору в розрізі галузей економіки та територій з врахуванням заподіяної в результаті воєнних дій шкоди, пріоритетності розвитку для держави на відповідному етапі відновлення, перспективи збереження інвестиційної привабливості, сталості, інноваційності, відсутності ознак корозійного капіталу.</i>				
Тема 6. Правові аспекти використання потенціалу цифрової трансформації в енергетичному секторі. <i>Правові засади цифровізації енергетики: ефективних рішень балансування енергетичної системи, розвитку Smart Grid та Microgrid технологій.</i> <i>Організаційно-правове забезпечення функціонування нових бізнес форм (енергетичних індустріальних симбіозів, віртуальних електростанцій)</i>	12	2	4	6
Тема 7. Екологічний та просторовий аспекти правового регулювання господарської діяльності в енергетичній сфері <i>Основні напрямки правового забезпечення екологізації енергетичного сектору.</i> <i>Програмно-цільове забезпечення розвитку альтернативної енергетики в регіоні.</i> <i>Правові аспекти формування мережі регіональних офісів декарбонізації та енергоефективної трансформації.</i> <i>Правові засоби гармонізації процесів постмілітарного відновлення та розвитку енергетики на місцевому рівні</i>	10	2	2	6
Тема 8. Правове моделювання економіко-правових процесів в сфері енергетики <i>Теоретико-практичні засади правового моделювання енергетичного простору.</i> <i>Динамічно-нормативний підхід до моделювання розвитку господарсько-правових відносин в сфері енергетики</i> <i>Основні етапи побудови правової моделі.</i> <i>Визначення правового стану об'єкта моделювання.</i> <i>Вибір мети досягнення нового правового стану об'єкта моделювання та виду моделі.</i> <i>Визначення параметрів моделі.</i>	14	2	4	8
Всього годин:	90	20	20	50

Вид контролю	диференційований залік
---------------------	------------------------

Під час навчання викладач має змогу корегувати обсяги навчального навантаження за тими чи іншими видами робіт з урахуванням результатів засвоєння здобувачами навчального матеріалу.

Форми контролю самостійної роботи обираються викладачем з таких варіантів: поточний контроль на основі виконання практичних робіт; поточний контроль засвоєння знань на основі оцінки усної відповіді на питання (на практичних або семінарських заняттях); тестування, виконання письмової контрольної роботи; рейтингова система оцінки знань.

Індивідуальна робота здобувачів під керівництвом викладача

Метою індивідуальних завдань є поглиблення, узагальнення, закріплення і застосування на практиці знань, умінь і навичок, набутих здобувачем під час навчання. Виконання індивідуальних завдань сприяє кращій реалізації творчого потенціалу здобувача.

Індивідуальні завдання виконуються здобувачем самостійно, вони не належать до його тижневого аудиторного навантаження.

Форма індивідуального завдання - підготовка реферату або тез (визначається викладачем).

Орієнтовна тематика рефератів (тез):

1. Господарсько-правові засоби детінізації економічних відносин в сфері енергетики
2. Правові проблеми оцінки впливу на довкілля в сфері енергетики
3. Проблеми правового забезпечення інтересів територіальної громади при розміщенні об'єктів енергетики
4. Проблеми відповідальності підприємств енергетичного сектору за порушення вимог екологічного законодавства.
5. Ефективні правові форми вторинного ресурсокористування в енергетиці.
6. Правове забезпечення ефективного використання альтернативних джерел енергії для надання житлово-комунальних послуг з теплопостачання.
7. Договірне забезпечення використання альтернативних джерел енергії в Україні.
8. Правові засади збалансованого розвитку вугільних регіонів в умовах «зеленої» енергетичної трансформації України у повоєнний період.
9. Відходи вуглевидобування: економіко-правові аспекти залучення до вторинного використання в енергетиці.
10. Правовий режим метану вугільних родовищ: вітчизняні проблеми та зарубіжний досвід.

11. Застосування динамічно-нормативного підходу до правового моделювання регулювання господарсько-правових відносин у вугледобувній промисловості.

Здобувач, за погодженням з викладачем, може обрати іншу тему реферату (тез).

Методи викладання та навчання

Під час викладання та навчання використовуються наступні методи: словесні (пояснення, інструктаж, розповідь, бесіда, навчальна дискусія, та ін.), наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження) і практичні (вправи, практичні роботи).

Використовуються такі методи навчання, що спрямовані на активізацію позиції здобувача у освітньому процесі (він вчиться, а не його вчать), забезпечення зв'язку теорії з практикою, формування і закріплення вмінь та навичок, необхідних для самоосвіти і практичної професійної діяльності: проблемний виклад знань; дослідження та їх презентація; експертна оцінка; використання конкретних кейсів для аналізу та розв'язання; тренінги; ділові ігри та «мозкові штурми», бесіди та опитування; навчальні дискусії та вимушені дебати, ін.

Методи викладання та навчання забезпечують застосування підходу, що відповідає кращим інтересам здобувача з набуття компетентностей.

Методи контролю

Видами контролю успішності здобувача є *поточний* і *підсумковий контроль*.

1) Поточний контроль проводиться викладачем з метою систематичного отримання інформації про поточний рівень досягнення здобувачем очікуваних результатів навчання і набутих ним компетентностей та коригування викладачем методів і засобів навчання, організації самостійної роботи здобувача. Одночасно, поточний контроль призначений для визначення здобувачем його проміжних досягнень у засвоєнні теоретичних знань, використанні умінь і навичок, застосуванні цих знань, а також визначення шляхів їх покращення в процесі подальшого вивчення навчальної дисципліни. Цей вид контролю сприяє мотивації навчання, стимулюванню навчально-пізнавальної діяльності, диференційованому підходу до навчання, його індивідуалізації та ін.

Формами поточного контролю (усного та письмового) є фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання практичних кейсів або завдань, самооцінка тощо.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять.

2) Підсумковий контроль спрямований на визначення рівня засвоєння здобувачем навчальної дисципліни або її окремої логічної завершеної частини з урахуванням результатів поточного контролю.

Форма підсумкового контролю – диференційований залік (проводиться письмово, у т.ч. у формі тестування).

Інформацію про особливості проведення підсумкового контролю доводять до відома здобувача на першому занятті.

Система оцінювання результатів навчання здобувача

Оцінювання результатів навчання здобувача здійснюється за накопичувальним принципом з використанням рейтингових балів та традиційних національних оцінок.

Оцінювання компетентностей здобувача здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю успішності.

Оцінювання рівня засвоєння здобувачем кожної теми відбувається в ході поточного контролю.

Робота здобувача на кожному семінарському занятті оцінюється до 2,5 бали.

Індивідуальна робота здобувача оцінюється до 25 балів.

Умовою допуску здобувача до підсумкового контролю є набрання в ході навчання мінімальної кількості балів (35 балів з 60 балів).

За активну участь на лекціях та семінарських заняттях, участь у конкурсах робіт, підготовку та публікацію наукових статей і тез доповідей на наукових конференціях, участь в науково-дослідній роботі на тему, що відповідає темам дисципліни виставляються заохочувальні бали. Кількість заохочуваних балів складає не більше 10.

За невиконання або невчасне виконання завдань застосовуються штрафні бали. Кількість штрафних балів складає не більше 10.

Під час заліку пропонується відповісти на 20 тестових завдань (кожне тестове завдання оцінюється 2 балами).

Поточний контроль та індивідуальна робота	диференційований залік	Всього
60 балів (з них індивідуальна робота оцінюється – 25 балів)	40 балів	100 балів

Для контрольних-оціночних цілей під час здійснення контрольних заходів використовується рейтингова (числова 100-бальна) та традиційна національна шкала:

Сума балів за всі види навчальної	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
-----------------------------------	-------------	-------------------------------

діяльності		для диференційованого заліку
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
68-74	D	задовільно
60-67	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика навчальної дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності	<p>Інститут засуджує будь-які прояви академічної недоброчесності.</p> <p>Всі роботи, визначені викладачем, повинні бути виконані здобувачем самостійно.</p> <p>Під час виконання письмового контролю списування заборонене. Роботи здобувача не повинні містити плагіату, фактів фабрикації та фальсифікації.</p> <p>В інституті діє Комісія з наукової етики при Вченій раді (метою діяльності Комісії є сприяння дотриманню наукових етичних принципів і стандартів, фундаментальних принципів академічної доброчесності науковими працівниками Інституту, здобувачами ступеня доктора філософії та розв'язанню етичних конфліктів між ними).</p> <p>Інститут має доступ до сертифікованої системи виявлення збігів/ідентичності/схожості, до якої мають доступ викладачі і здобувачі.</p>
Комунікаційна політика	<p>Комунікація з викладачем здійснюється через засоби зв'язку (електрона пошта, телефон, месенджери). За бажанням здобувачів, може бути створено групу у месенджері (для вирішення поточних питань, консультування тощо).</p>
Політика щодо використання інструментів штучного	<p>Політика використання інструментів штучного інтелекту (ChatGPT, Tome тощо)</p>

інтелекту при виконанні завдань навчальної дисципліни	оголошується викладачем на початку курсу. Несанкціоноване використання інструментів штучного інтелекту є порушенням академічної доброчесності.
Політика щодо використання матеріалів з джерел відкритого доступу	При використанні здобувачами матеріалів з джерел відкритого доступу для підготовки робіт, визначених силабусом навчальної дисципліни, вони обов'язково мають дотримуватись умов ліцензій Creative Commons на використання об'єктів авторського права.
Політика щодо відвідування та етики поведінки на заняттях	Відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, інше) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із викладачем навчальної дисципліни. Здобувачі беруть активну участь у всіх заняттях: обговорюють проблемні ситуації, запропоновані викладачем на лекціях, у режимі діалогу /полілогу; активно долучаються і за потреби ініціюють спільну (групову роботу) під час практичних занять; виконують всі навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої програми навчальної дисципліни. В окремих випадках, за погодженням з завідуючим аспірантурою та докторантурою Інституту можливо встановлення індивідуального графіку відвідування. Спілкування учасників освітнього процесу (викладач, здобувачі) відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємопідтримки, взаємодопомоги, толерантності та поваги до особистості кожного, спрямованості на здобуття істинного наукового знання.
Політика щодо оцінювання успішності та призначення заохочувальних та штрафних рейтингових балів	Заохочувальні бали виставляються за: активну участь на лекціях та семінарських заняттях, участь у конкурсах робіт, підготовку та публікацію наукових статей і тез доповідей на наукових конференціях, участь в науково-дослідній роботі на тему, що відповідає темам дисципліни. Кількість заохочуваних балів не більше 10; Штрафні бали можуть виставлятися за: невиконання або невчасне виконання

	завдань. Кількість штрафних балів не більше 10.
Політика дедлайнів та перескладань	Встановлюється навчальним планом. В окремих випадках, за погодженням з директором Інституту можливо встановлення індивідуального графіку складання контрольних заходів.
Політика щодо оскарження результатів оцінювання	Визначається Порядком оскарження результатів складання іспитів/заліків в Державній установі «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України». Відповідно до даного Порядку, метою процедури оскарження результатів складання іспитів/заліків є захист прав та інтересів здобувачів через забезпечення запобігання суб'єктивності та уникнення суперечностей в процесі оцінювання результатів навчання.

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

Основна література

1. Договір про заснування Європейського Союзу.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017
 2. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06
 3. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами 27 червня 2014 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
 4. Договір про заснування Енергетичного Співтовариства.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_926
 5. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the European Economic and Social Committee, and the Committee of the Regions: The European Green Deal. COM/2019/640 final.
URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>
- Господарське законодавство України: перспективи модернізації на засадах сталого розвитку: монографія / під заг. ред. В.А. Устименка. Київ : НАН України, Інститут економіко-правових досліджень, 2019. 320 с.
- Білоцький С. Д. Міжнародно-правові засади та інституційні механізми регулювання відносин у сфері екологічно орієнтованої енергетики : монографія / С. Д. Білоцький. Одеса : Фенікс, 2015. 544.

Допоміжна література

1. Raphael J. Heffron, Kim Talus. The evolution of energy law and energy jurisprudence: Insights for energy analysts and researchers. *Energy Research & Social Science*. 2016. Volume 19. Pages 1-10.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.erss.2016.05.004>.
URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214629616301001>
2. Kaisa Huhta. The contribution of energy law to the energy transition and energy research. *Global Environmental Change*. 2022. Volume 73.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2021.102454>.
URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378021002338>
3. Sufyan Droubi, Raphael J. Heffron, Darren McCauley. A critical review of energy democracy: A failure to deliver justice? *Energy Research & Social Science*. 2022. Volume 86
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.erss.2021.102444>.
URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214629621005314>
4. Law in the EU's Circular Energy System / Edited by Lucila de Almeida, Josephine van Zeben. Hardback. 2023. ISBN: 978 1 80220 586 2 Extent: 292 pp.
5. Essential EU Climate Law / Edited by Edwin Woerdman, Martha Roggenkamp, Marijn Holwerda. Hardback. 2021. ISBN: 9781788971294. 352 p
6. Kirin R., Reviakina T., Yevstihnieiev A. (2023) Current Issues of Environmental Expertise in the Context of Armed Aggression. *Annali d'Italia*. №44, pp. 25-35. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8081930>
7. R. Kirin, A. Yevstihnieiev, A. Vyprytskyi, & S. Sieriebriak. (2023). Legal aspects of mining in Ukraine: European integration vector. *Mining of Mineral Deposits*, 17(2), 44-52. DOI: <https://doi.org/10.33271/mining17.02.044>
8. Kirin, R., Hryshchak, S., & Illarionov, O. Features of legal support for the operation of small atypical Ukrainian coal mines under contractual conditions of a public-private partnership. *Mining of Mineral Deposits*. 2020. №14(2). С. 128-137. DOI: <https://doi.org/10.33271/mining14.02.128>
9. Кірін Р.С. Європейсько-правовий досвід забезпечення життєдіяльності вугільних мономіст в умовах енергетичної трансформації. *Економіка та право*. 2021. № 2 (61). С. 66 – 82.
DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2021.02.066>
10. Кулик О.І. Виробництво енергії з використанням альтернативних джерел як об'єкт стимулювання. *Правові системи. Науково-практичний електронний журнал*. 2018. №1/2. С. 193-200.
URL: http://legalsystems.net.ua/wpcontent/uploads/2019/09/“ПРАВОБІ-СИСТЕМИ”_2018_1_2.pdf.
11. Кулик О.І. Поняття господарсько-правового стимулювання використання альтернативних джерел енергії. *Молодий вчений*. 2019. №2. С. 179-183.
DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-2-66-40>.
12. Джумагельдієва Г.Д., Єремєєва Н.В. Економіко-правова сутність та структура енергопростіру. *Економіка та право*. 2017. № 3 (48). С. 27–37.
13. N. Eremeeva, L. Zharova. Sustainable Development Goals as a Roadmap for Territorial Development. *Economic Inequality - Trends, Traps and Trade-*

offs/ Medani P. Bhandari, Akamai University, Hawaii, USA and Sumy State University, Ukraine Shvindina Hanna, Sumy State University, Ukraine. River Publishers.2021. P.57-81.

14. Трегуб О.А. Пільгове оподаткування викидів двоокису вуглецю від спалювання біопалива у контексті переоцінки впливу біоенергетики на клімат. *Економіка та право*. 2023. № 2. С. 43–51. DOI:<https://doi.org/10.15407/econlaw.2023.02.043>.

15. Трегуб О.А. Вектори трансформації правового регулювання у сфері енергетичного використання відходів. *Економіка та право*. 2021. № 2 (61). С. 83–89.

16. Трегуб О.А. Модернізація правового регулювання виробництва і використання біомаси на засадах сталого розвитку. *Економіка та право*. 2019. № 3 (54). С. 49–57. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2019.03.049>

17. Харитоновна Т., Григор'єва Х. Доктрина правового регулювання альтернативної енергетики в Україні: сучасні тенденції розвитку. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. № 3 (31). vol. 2. С.237-245. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.2.42>

18. Харитоновна Т.Є., Григор'єва Х.А. Енергетичний складник українського Green Deal: аналіз правових передумов. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №2. С.149-154. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-2/35>

Інформаційні ресурси

Реєстр наукових видань України.
URL: <https://nfv.ukrintei.ua/>

Google Scholar або Google Академія (пошукова система і бібліометрична база даних, що індексує наукові публікації та наводить дані про їх цитування)
<https://scholar.google.com.ua/>